

Kriza kao šansa za razvoj IKT-a

IT sektoru biće potrebno mnogo inovativnih ideja, sredstava i vremena da se oporavi od krize izazvane pandemijom, ali **ima šanse da postane jedan od vodećih faktora obnove i razvoja u Srbiji**

 Nikola Marković

Trenutno raspoloživi podaci o stanju u IKT sektoru tokom pandemije nisu potpuni, ali su indikativni. Anketa koju sprovodi Inicijativa „Digitalna Srbija“ pokazuje da je polovina IT kompanija pretrpela pad prihoda do 30 odsto, da je 40 odsto IT kompanija smanjilo plate ili planira smanjenje, te da dve trećine IT kompanija smatra da će se situacija dalje pogoršavati. Istovremeno, 25 odsto IT kompanija već radi na rešenjima za probleme koje je izazvao COVID-19.

Imajući sve ovo u vidu, otud hrabrost da se o domaćem IKT sektoru govori kao šansi za razvoj? U svakom društvu, pa i našem, postoje sredine i pojedinci koji i u kriznim situacijama i vanrednom stanju nude inovacije, nova rešenja i koji pokreću novi talas razvoja. Podsetimo se krize 2008. i 2009. godine, kada su se u IKT oblasti pojavile na hiljade kompanija od kojih su neke danas IT giganti. Pomenuću samo neke:

WhatsApp, 2009. Yahoo!B veterani Jan Koum i Brian Acton kreirali su 2009. aplikaciju za razmenu poruka WhatsApp kako bi omogućili brzu komunikaciju ljudima širom sveta. Facebook je kupio aplikaciju 2014. za 19 milijardi dolara.

Pinterest, 2010. Preduzetnici Ben Silbermann, Evan Sharp i Paul Sciarra stvorili su 2010. Pinterest, Internet stranicu i aplikaciju koja podseća na digitalni spomenar. Kompanija se procenjuje na 8,6 milijardi dolara.

Fondu za inovacije za sedam dana podneto je oko 300 inovacija i predloga za nove proizvode i usluge

Uber, 2009. Biznismeni Travis Kalanick i Garrett Camp osnovali su Uber 2009. godine. Njegova vrednost se procenjuje na 47 milijardi dolara.

Ključna infrastruktura za vreme krize

Sa proglašenjem vanrednog stanja bili smo lišeni mogućnosti da koristimo saobraćaj i razne klasične uhodane procedure u obavljanju poslovnih procesa. Pojavili su se rad na daljinu, poslovni video-sastanci, učenje na daljinu, vebinari i slični. Fondu za inovacije za sedam dana podneto je oko 300 inovacija i predloga za nove proizvode i usluge. Izabrano je 12 proizvoda i uskoro će se pojaviti domaći aspiratori, UV sterilizatori, IT platforma za brzu razmenu medicinskih podataka... Prikupljane inicijative nastavlja se kroz akciju „Budi I Ti heroj“.

Za vreme vanrednog stanja IKT sektor je omogućio nesmetanu elektronsku trgovinu i plaćanje, školovanje na daljinu,

rad na daljinu, masovno i raznovrsno informisanje, poslovne sastanke na daljinu, predavanja i promocije na daljinu, automatsku overu lekarskih recepata, te praćenje i uživanje u kulturnim sadržajima. Za vreme vanrednog stana na sajtu www.digitalnasolidarnost.gov.rs dati su linkovi za besplatno korišćenje oko 100 digitalnih platformi za učenje na daljinu, čitanje, slušanje muzike, gledanje filmova i pružanje raznih usluga.

Sve ovo ilustruje tezu da su primene IKT-a u teškim vremenima omogućile da se smanje posledice. Očito su se pokazali potencijali, kvaliteti i rezultati domaćeg informatičkog sektora. Ispoljile su se, doduše, i negativne pojave, kao što su sajberkriminal, širenje lažnih vesti, ugrožavanje ličnih podataka, rast zavisnosti od primena računara i mobilnih telefona...

Kakva su očekivanja?

Ova pandemija je prekretnica i ništa više neće biti kao pre. Nestaću mnogi poslovi, proizvodi i usluge, a otvoriće se mnogi novi zahtevi i interesovanja zasnovana pre svega na kreativnoj primeni IKT. Zahvaljujući

prikazanim rezultatima, IKT će imati sve veću ulogu. Porašće interesovanje za digitalizaciju poslovanja jer se pokazalo da su firme s većim stepenom digitalizacije imale najmanje štete i najbrže se oporavljaju. Nastaviće se s pojavljivanjem novih proizvoda i usluga zasnovanih na inventivnim primenama najnovijih tehnologija. Ubrzaće se proces digitalizacije obrazovanja i za to će biti potrebno dosta nove IKT opreme i softvera. Svuda gde je to moguće nastaviće se s radom, učenjem, konferisanjem i prezentacijama na daljinu i time ostvariti velike uštede u vremenu i novcu.

Od države se očekuje da više investira u razvoj sopstvenog informacionog sistema, stvori stimulatívni pravni okvir za masovniji proces digitalizacije poslovanja privrede i društvenih službi, izjednači domaće i inostrane IT ponude na tenderima, smanji poreze i doprinose za zaposlene na informatičkim poslovima, intenzivnije razvija domaću telekomunikacionu infrastrukturu, ali i da prolongira primenu „Testa samostalnosti“ za IT paušalce barem do kraja 2020. godine.

Društvo za informatiku Srbije nastaviće u narednom periodu da radi na daljoj promociji najnovijih IKT rešenja, afirmaciji domaćih uspešnih rešenja i praćenju stanja i predlaganju podsticajnih mera i aktivnosti. Želimo da uverimo sve investitore da u Srbiji postoje znanja i kadrovi, s kojima se može obezbediti solidna IKT ponuda za čitav svet.

Nikola Marković je predsednik Društva za informatiku Srbije